

910.2
Bleriot

ESTI HÍRLAP

1972 APR 10

DUNA-PARTI HISTÓRIÁK

Itt a légi szörnyeteg

Száz esztendeje, 1872-73-ban egyesült a három város: Pest, Buda és Obuda. Most készülünk Budapest centenáriumára. Ebből az alkalomból sárgult újságlapokból, régi könyvekből és okiratokból keressük vissza a Duna-parti metropolis emlékezetes pillanatait, híres históriáit. R riportjainkban felvillantjuk a múlt évszázad embe- reinek küzdelmeit, a szenzációkat — a Duna-parti históriákat.

Nagy parlamenti csaták, s kormányválság esztendeje 1909. Az újságok címodalain hétről hétre visszatérnek a képviselőházi viták, s Wekerle utazásai a királyhoz. Mégis, ennek az évnek a nagy szenzációja: Bleriot Budapesten felszáll repülőgéppel.

A főváros lángolt a lelkesedéstől, a mámoros túlzásoktól. Mindenki a nagy franciát várta, az új Ikarost, a levegő Napóleontját.

AZ ÉRKEZÉS. 1909. október 16-án éjjel 11 órakor érkezett a Nyugati-pályaudvarra a Keleti-expressz. Nagy tömeg várta. Amikor a második termes kocsi ajtajában megjelenik felesége, 15 éves fia és sógornöje társaságában, a sokaság údrivalgással fogadja: Vive Bleriot, vive le France!

AZ ÚJSÁGOK: „Bleriot Lajos francia aviatikus, a La Manche csatorna hőse, akinek nevét valamikor talán egy sorban fogják em-

líteni Fulton és Edison nevével, tegnapi éjjel óta Budapesten tartózkodik... Alig három hónap telt el azóta, hogy Bleriot nevét a hír szárnyaira kapta, ma már kétségtelenül Európa legismertebb embereinek egyike... Olyan rengeteg közönséget, amely reggel óta türelmesen várakozik a Bristol Szálloda kapuja előtt és kíváncsian lesi a levegő souverénjének megjelenését, még a koronás fejedelmek sem igen esődtettek össze lakásuk elé.”

A VÁROS: „Bleriot-jegyekért lőt-fut az egész város, Bleriot-t akarja látni mindenki. Akinek megvan a jegye, azon sópáncodik, jól fog-e látni, akinek nincs, hogy fog-e még kapni.”

Pesten és Budán kis fabódékban árusítják a látványosságra a jegyeket. A bemutatót az Üllői út végén, a gyalogsági gyakorlótéren rendezik. Még vasárnap reggel is ácsolják a tribünöket. A Bristol Szálló előtt nagy tömeg álldogál. Délelőtt 10 órakor vörös automobil érkezik. Tizenkét órakor jelenik meg Bleriot és felesége a szálló kapujában. A híres vendég nyilatkozatot ad.

A NYILATKOZAT: „Fővárosuk elragadó, ez nem pusztán frázis. A Duna, a Várpalota elbájolt mindkettőnkét.”

A budapestiek kora reggeltől özönlenek a gyakorlótérre. „Száguldó automobilon és robogó villamosokon özönlik a sokaság.” Mintegy 300 ezren foglalják el délután 3 órakor helyüket a tribünökön és a kijelölt állóhelyeken, a vasúti töltéseken és a Csérei telep szemétdombjain. A Hungária körút és az Üllői út ilyen csúcsforgalmat addig nem látott. Az autók, a villamosok, a fogatok, a kerékpárosok és a gyalogosok lépésben haladtak. Két órára kiürült a város. A pesti kocsisok szüretelték: 40 koronát is elkértek egy fiákerért.

Délután fél kettő. Megérkezik a gépszínhez Bleriot technikai személyzete. A propeller facsavarján törést találnak. Azonnal hívják Markovics rendőrtanácsost, a készülség vezetőjét, s megkezdődik a vizsgálat. Végül jereszelenek a facsavarból: lehet repülni.

FÉL HÁROM. Nagy piros automobilon, két kürtös lovasrendőr kíséretében megérkezik a Bleriot-házaspár. A hölgy fekete kabátot és aljat visel, az utolsó divat szerinti szabásvonallal, fején kéktollas fekete bársonykalap. Bleriot-n kék ruha, barna autós sapka, gomblyukában a becsületrend vékony piros szalagja.

A KÖZÖNSÉG. Mindenki helyezkedik, mindenki izgatott. Látni akarnak minden mozzanatot, s rettegnek, hogy a túl erős szél miatt elmarad a várva várt nagy parádé. Az újságok már napokkal korábban közölték, hogy ha a gépсар-nok mellett felállított 12 méter magas zászlórúdra fekkete lobogót vonnak fel, akkor nem lesz repülés, ha fehér-pirosat, akkor hamarosan sor kerül rá, ha pirosat, akkor indul a gép. A túl erős szelet fehér zászlóval jelezték, ez lengett az árbócon több mint fél órán át.

Negyed négy. Családja kíséretében megérkezik József főherceg. Az előkelőségekkel és Bleriot-val együtt megtekinti a gépet, meghallgatja a híres pilóta magyarázatait. Jellemző szenczáció: Bárczy István főpolgármester mellettük settenkedik egy fotómásinával, alkalmas pillanatban a két nagy embert fényképezi...

Három óra 47 perc. Piros-fehér zászlót vonnak fel.

Három óra 55. Kitolják a gépet a hangárból.

Négy óra 3 perc. Bleriot parancsot ad: felvonják a piros zászlót.

NÉGY ÓRA 7. Egy mechanikus kettőt-hármat lendít a légsavaron, s megkezdődik a páratlan mutatvány: Az aeroplán gyors iramban mintegy ötven méterre szaladt a földön, s aztán a népek százazreinek diadalordítása kíséretében, könnyedén, mint egy fecske, gyönyörű

szög alatt emelkedett a levegőbe. Nyolc percig repül. Tizenöt méter magasságban négy kört ír le.

Négy óra 15 perc: a gép leszáll. József főherceg lejön a páholyból, kezét szorít Bleriot-val.

Négy óra 45 perc. Ismét felszáll. Páratlan bravúrral 25 méter magasságot ér el, majd egészen közel ereszkedik a közönséghez, s ismét a magasba emelkedik. Leszáll. A tömeg áttöri a rendőrkordont, benyomul a repülőtérré, egy embert eltaposnak, a lovasrendőrök csak nagy nehezen tudnak ismét rendet teremteni.

AZ UTOLSÓ FELSZÁLLÁS: „Egy ember egy gyengének tetsző, zakkoló vászonalkotmányon óriási madárként szeli át a levegőt. Egyszerű vászonból és néhány rúdából összerótt alkotmány, nincs őrdögi raffineriával megkonstruálva, de olyan biztonsággal kezeli alkotója, mintha egy kényelmes, kipárnázott autót vezetne.” Ekkor éri el a körülbelül 50 méteres magasságot, a 30 kilométeres óránkénti sebességet.

FINÁLÉ: Felvonják a nemzeti lobogót, a tömeg mámoros a látványtól, s a Gotterhalte hangjaira elvonul.

BALESETI KRÓNIKA: a mentőknék 44 esetben kellett segíteniök a bemutató idején. Négy súlyos baleset történt, Böhm Armin 40 éves munkás, aki a Cséri szeméttelép egyik épületének tetejéről nézte a parádét, leszédült, s el-

törte a bal lábát. „Aczél Elemér dr. orvos neje és Háb Elza 17 éves úrileány elájult.” A negyedik áldozat neve ismeretlen.

Gróf Károlyi Mihály 25 ezer frankért megvásárolta az aeroplánt. Este fogadást adnak a Magyar Építész és Mérnök Egyesület Reáltanoda utcai székházában, ahol megjelennek a kormány képviselői és a kor előkelőségei. Bleriot itt kapja meg a babérkoszorút.

UTÓHANGOK. Napokig vezércikkeznek az újságok az eseményről. A Magyarországbán Hervay Frigyes így áradozik: „Vasárnap Bleriot napja volt... A huszadik század nagy csodája már akkor megmámorosította szívünket, amikor kipirult arccal, visszafojtott lélegzettel olvastunk róla, amikor képes újságokban nézegettük a La Manche csatorna hősné képét, vagy vászonra vetített mozgó képeken csodáltuk a levegő birtokáért folyó grandiózus versenyt, most pedig, amikor közvetlen közelről láttuk a nevezetes francia mérnököt, amikor fejünk fölött hallottuk csattogni gépének motorját, s láttuk, mint a rendőrlovak horkanva ágaskodnak az új csoda láttára, s egy riadt veréb szédülve keringett a légi szörnyeteg körül; szent lázban reszkettünk, s a lelkesedés boldog mámore egy rövid ahl-ban talált utat ajkinkra.”

S aztán útjára indult a koplé: Egy Bleriot nevű fantaszta akadt...

Ki ne ismerné?

Dolecskó Kornélia